

NORGES HØYESTERETT

Den 15. juni 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-00961-A, (sak nr. 2005/559), straffesak, anke,

A (advokat Erling O. Lyngtveit)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Geir Evanger)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Oftedal Broch**: Saken gjelder straffutmåling for oppbevaring og kjøp av hasj og kjøring uten gyldig førerkort begått av en mange ganger tidligere domfelt. Spørsmålet er om det er grunnlag for å idømme samfunnsstraff.
- (2) Fredrikstad tingrett avsa 18. august 2004 dom, der den fellende del av domsslutningen lyder slik:

”2. A dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd og vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum sammenholdt med straffeloven §§ 62 første og 63 annet ledd til en straff av fengsel i 60 – seksti – dager som en fellesstraff med Fredrikstad byretts dom av 12 november 2001 jf straffeloven § 65 nr 3. Fra straffen går 5 – fem – dager for utholdt varetekt.”
- (3) Jeg bemerker at henvisningen i nest siste setning til straffeloven § 65 nr. 3 åpenbart er feilskrift for § 54 nr. 3.
- (4) A anket til Borgarting lagmannsrett over skyldspørsmålet vedrørende narkotikaforholdene og over straffutmålingen. Bare straffutmålingsanken ble henvist til behandling. Ved kjennelse 17. mars 2005 forkastet lagmannsretten anken.
- (5) A har anket videre til Høyesterett over straffutmålingen og begjært at det blir idømt samfunnsstraff.
- (6) Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.

- (7) Overtredelsen av straffeloven § 162 første ledd bestod i at A en gang mellom 11. og 17. november 2002 hadde kjøpt 35 gram hasj, hvorav 30,5 gram ble funnet da politiet ransaket hans bolig 20. november. Kjøringen uten gyldig førerkort fant sted i Fredrikstad 5. desember 2003, da han kjørte kjærestens bil.
- (8) Som det fremgår, ble det utmålt en fellesstraff med Fredrikstad byretts dom av 12. november 2001, der A ble dømt for oppbevaring av 80 stk. valiumtabletter, kjøring uten gyldig førerkort, bæring av kniv på offentlig sted og oppbevaring av en ladd hagle og patroner på sitt soveværelse. Lovbruddene fant sted 16. april 2001 – narkotika og oppbevaring av hagle- og haglepatroner – og 19. mai 2001 – kjøring og knivbæring. Straffen ble satt til fengsel i 60 dager, som ble gjort betinget med en prøvetid på 3 år. Varetektsfradraget utgjorde 3 dager.
- (9) Oppbevaring og kjøp av hasj i vår sak ble gjort ca. ett år inn i prøvetiden til dommen fra 2001, kjøringen uten gyldig førerkort drøyt to år inn i prøvetiden, som altså var blitt satt til 3 år.
- (10) A er i dag 42 år. Han er straffedømt 18 ganger, første gang i april 1979, da han var 16 år. Hans kriminelle handlinger har i hovedsak vært knyttet til et omfattende alkoholproblem og har i det vesentlige bestått av en lang rekke tyverier og helerier, noen narkotikaovertridelser og flere tilfeller av bilbrukstyveri og kjøring uten førerkort. Aktor har pekt på at A grovt sett har hatt én straffedom pr. år. Det har likevel vært en endring de seneste år. I 2000 ble han bøtelagt to ganger, men fikk ingen fengselsstraff. Senere straffbare forhold er knyttet til de to dommene i 2001 og 2004, som behandles i denne sak. Etter det siste forholdet her, kjøring uten førerkort i desember 2003, er det ikke opplyst nye straffbare forhold.
- (11) Av personundersøkelsen fremgår at han har en ryggglidelse og kronisk lungebetennelse. Han har vært uføretrygdet siden 1993 og bor alene i leilighet som han leier gjennom sosialkontoret. Om rusmiddelbruken heter det:
- ”Siktede forteller at han drakk seg full for første gang da han var 14 år. Han ble da så syk at han nesten ikke drakk igjen før han var 20 år. Etter dette har han hatt alkoholproblemer og sluttet av seg selv for ca 4 år siden. Årsaken til at han sluttet å drikke så ofte og mye som tidligere, er at han vil bli eldre, og på grunn av lungebetennelsen. Han har ofte lyst på alkohol, og kan ta seg en øl en gang i blant, og har øl stående i kjøleskapet. Han mener at det ikke er noe problem å ha øl i huset. Han forteller at han klarer å kun ta et par øl innimellom og at dette ikke frister til å drikke mer. Siktede har tidligere også røyka litt hasj, men ikke brukt andre rusmidler. Siktede har hatt perioder hvor han ikke har drukket alkohol også.”**
- (12) Det fremgår ellers at han har god kontakt med familie, han har en kjæreste og forholdet har vart i 8–9 år. De tilbringer meget tid sammen.
- (13) Om en eventuell samfunnsstraff uttales i personundersøkelsen:
- ”Ved evt. en samfunnsstraff vil det være hensiktsmessig å fokusere på hans forhold til alkohol, kriminalitet og temperament. Friomsorgen har programvirksomhet som omfatter slike temaer, og i tillegg kan det tilbys individuelle samtaler til samme formål.”**
- (14) For spørsmålet om samfunnsstraff kan komme til anvendelse, er det særlig As lange kriminelle rulleblad som veier tungt imot. Ved endring av straffeloven § 61 4. juli 2003

ble maksimumsstraffene hevet til det dobbelte ved gjentatt domfellelse for lovbrudd av samme art. Lovarbeidene gir dessuten uttrykk for at straffenivået bør skjerpes. Særlig var formålet med lovendringen å skjerpe straffen ved gjentakelse av vinnings-, volds- og seksualforbrytelser, jf. Høyesteretts dom 8. juni 2005 i sak 2005/314 med sitater fra lovarbeidene. Domfellelsen i nærværende sak gjelder narkotikaovertridelser i kvanta som kan forenes med anskaffelse til eget forbruk, dessuten kjøring uten gyldig førerkort. Narkotikaovertridelser til eget forbruk faller på siden av formålet med straffeloven § 61, slik det fremgår av den nevnte høyesterettsdom 8. juni 2005. Gjentatt kjøring uten førerkort står heller ikke sentralt i forhold til § 61.

- (15) Ved vurderingen av om samfunnsstraff bør anvendes ved gjentatt kriminalitet står to dommer fra 2004 sentralt, jf. Rt. 2004 side 1495 og side 1498. I den første dommen ble det uttalt i tilknytning til en 44 år gammel mann med 16 tidligere domfellelser at straffeloven § 61 ikke kan stenge for bruk av samfunnsstraff. I den saken var vilkårene likevel ikke oppfylt. Det samme ble resultatet i den andre saken, der det ble lagt til grunn ”at det ved gjentatt kriminalitet av et visst alvor og en viss hyppighet kreves spesielle og tungtveiende forhold for at samfunnsstraff skal være aktuelt”.
- (16) Det som kan tale for å anvende samfunnsstraff i stedet for fengsel i nærværende sak, er for det første at handlingene dels faller utenfor det man tok sikte på å ramme med § 61 og for øvrig ikke står i sentrum for bestemmelsen. Videre må det vektlegges at domfelte nå synes å ha noe bedre kontroll over sitt forhold til rusmidler, og at dette har gitt utslag i mindre kriminalitet i de senere år. Dommen i denne sak og dommen fra 2001 gjelder begrensede forhold, og som nevnt har det deretter ikke vært etterforskning mot A for andre lovbrudd.
- (17) Til dette kommer ytterligere det moment at det har tatt kritikkverdig lang tid å iretteføre de forhold vår sak gjelder. Fra narkotikaforbrytelsen i november 2002, som foranlediget en begrenset etterforskning, tok det nær to år før dom i første instans forelå. Kjøringen i desember 2003 uten førerkort ble umiddelbart tilstått, og kan ikke begrunne noen forsinkelse.
- (18) Når straffereaksjonen skal vurderes, taler denne tidsbruken etter min mening imot en ubetinget fengselsstraff. Samtidig mener jeg at samfunnsstraff etter det opplyste fremstår som et bedre virkemiddel for å hjelpe A videre i å kontrollere sitt rusmisbruk og sin kriminalitet. Jeg viser til hva Friomsorgen har uttalt om dette i personundersøkelsen. Jeg anser disse momenter som tilstrekkelig tungtveiende til å kunne forsvare anvendelse av samfunnsstraff på tross av den kriminalitet som har preget As liv så lenge.
- (19) Jeg er enig i at det skal utmåles fellesstraff med dommen av 2001, slik Fredrikstad tingrett har gjort, og har ikke bemerkninger til straffutmålingen, dersom fengselsstraff skulle utmåles. Samfunnsstraffen bør være på 60 timer med en subsidiær fengselsstraff på 60 dager. Muligheten til å påvirke A positivt ved idømmelse av samfunnsstraff tilsier en noe forlenget gjennomføringstid enn vanlig. Jeg mener den bør være 120 dager. Ved eventuell avsoning tilkommer A varetektsfradrag med 8 dager for de to dommer straffen omfatter.
- (20) Jeg stemmer for denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 60 – seksti – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtjue – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 60 – seksti – dager med fradrag for 8 – åtte – dagers utholdt varetektsfengsel.

- (21) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (22) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (23) Dommer **Stang Lund:** Likeså.
- (24) Dommer **Lund:** Likeså.
- (25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 60 – seksti – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtjue – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 60 – seksti – dager med fradrag for 8 – åtte – dagers utholdt varetektsfengsel.

Riktig utskrift bekreftes: